
Shri Bhaktisamvardhana Shatakam

श्रीभक्तिसंवर्धनशतकम्

Document Information

Text title : Shri Bhaktisamvardhana Shatakam 06 37

File name : bhaktisamvardhanashatakam.itx

Category : misc, shataka, advice

Location : doc_z_misc_general

Proofread by : Saritha Sangameswaran

Description/comments : From stotrArNavaH 06-37. pUrvabhAga and uttarabhAga 50 verses each

Latest update : January 6, 2021

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 7, 2022

sanskritdocuments.org

Shri Bhaktisamvardhana Shatakam

श्रीभक्तिसंवर्धनशतकम्

पूर्वभागः

जातं जातं भवतु जगदलो चित्रमेतत् समस्तं
क्षीणं क्षीणं भुङ्करपि परादृश्यते यत्रभावात् । (मृश्यते)
तस्मै साक्षात् स्वरसपरमानन्दवीर्यीमयाय
ब्रह्माण्याय त्रिभुवनपते देव तुभ्यं नमोऽस्तु ॥ १ ॥ (ब्रह्मण्याय)

शुवात्मा यद्भ्रमति बहुशोऽप्यत्र संसारचक्रे
तत्त्वन्मायाविलसितमतः प्राञ्जलिः प्रार्थयेऽहम् ।
मामानाढं जगति भगवन् जन्म सम्पद्यते येत् (मायाधीनं जगति)
कर्माव्यर्द्धं भवतु भवनाधीश मानुष्यमेव ॥ २ ॥

यातुर्वर्ण्यप्रभृतिविभिद्यामुद्भ्रिते मानुषं येत् ।
ब्रह्मण्याय स्पृहयति जगन्नाथ नित्यं जन्तोऽयम् ।
तत्राकुर्वन्नमृतमशुभं कर्म कुर्वन्नकामं
भक्तो भूयाद्भवतु भगवन् मार्गयन् भुक्तिमार्गम् ॥ ३ ॥

बन्धः कर्मण्यथ बहुविधे स्त्रीगुलायां प्रविष्टः
पुंसो रेतःकण्ठशब्दिते शोणिते वर्तमानः ।
विट्पङ्क्त्यैः कृमिभिरभितः ताडितः पीडितात्मा
यावत् सीदाम्यवशमरविन्दक्ष तावत् प्रसीद ॥ ४ ॥

क्षारैरुष्णैरपि य कटुभिर्मातुराडारजातैः
उद्यद्बाधो जठरकुण्डरे सङ्कुत्सङ्कुवाङ्गः ।
श्वासोच्छ्वासोऽप्यहमतितरां क्लेशशाली यदा स्यां
गोविन्द त्वं प्रशमय तदा भक्तिभाजो ममार्तिम् ॥ ५ ॥

प्राचीनानामनुशयवतो जन्मनां कर्मणां य-
स्मारं स्मारं मनसि सलसा लब्धबोधोदयस्य ।

गर्भागारे रुधिरकृमिविषमूत्रपूर्णां स्थितस्य
प्रादुर्भूयान्मधुविमथन त्वत्स्वरूपस्मृतिर्मे ॥ ६ ॥

मध्येगर्भाशयमतं एतौ भ्रान्तिमान् वर्तमानो
मासि प्राप्ते तदनु दशमे पूर्णमाणाभिलाङ्गः ।
व्यासेधेन व्यथितलृद्यो रक्तजम्बालसिक्तो
वैकुण्ठ त्वां जननसमयप्राप्तभेदः स्मराणि ॥ ७ ॥

भूयो भूयः प्रसृमरकठोरामनस्यार्दितया-
माङ्गन्त्यां प्रसवसमये स्रस्तगात्र्यां जनन्याम् ।
यन्त्रच्छिद्रात् सपदि विवृताद्भुजतः सूतिवातै-
नीतिं जातं भुवि निपतितं पाछि मामार्तबन्धो ॥ ८ ॥

अदृभिः प्रक्षालितवपुरपि स्वस्थतां नोपगच्छन्-
मातुः स्तन्यं गलितमुपजातार्तिरास्वाद्ये सद्यः ।
अस्वातन्त्र्यादधिकविमनाश्चेष्टितेष्वप्रवीणः
प्राप्तो मोहं मुहुरलमहो रक्षणीयोऽस्मि विषण्णो ॥ ९ ॥

शीतोष्णाभ्यां प्रबलमरुता क्षुत्तृडार्तिप्रसक्त्या-
यूकादंशप्रभृतिभिरपि प्रत्यहं बाध्यमानः ।
आत्मोत्सृष्टैरविषलशङ्कन्मूत्रपङ्क्तैश्च लिप्तः
साङ्गन्तोऽहं तव मुररिपो बालकः पालनीयः ॥ १० ॥

दन्तोत्पत्तेः प्रथमममृदु प्रायमाहारजातं
भोक्तुं वाञ्छन्ननिपुणतया दूयमानो निकामम् ।
यावत् कन्टाम्यलमतितरां दीनदीनः क्षुधार्तः
तावदेव प्रसरतु मयि क्षिप्रमेकः कटाक्षः ॥ ११ ॥

उत्तिष्ठासुः कथमपि समुत्थापितो बालवर्गेः
मन्दं मन्दं किमपि यरण्यासमाकाङ्क्षमाणः ।
नालमभूषणुर्जटिति पतितं निष्ठुरे भूमिपृष्ठे
यावन्मुड्याभ्यजितं भवता रक्षणीयोऽस्मि तावत् ॥ १२ ॥

क्रीडालौल्याद्गुरुभिरसकृत् प्रेरितः कूरवाग्भिः ।
विद्याभ्यासे प्रयकितमना हन्त शोयामि यावत् ।
यावद्दूये दशनपत्तनैः कण्विधेन याहं
तावत् पीताम्बर तव कृपालोकं अवावलम्बः ॥ १३ ॥

सस्नेहाभ्यां परवशतया पुष्यमाणः पितृभ्यां

कीडालौल्यप्रथितबहुयापत्यमुल्लङ्घय बाल्यम् ।

द्वैतीयीकं पुनरथ वयः प्राप्नुवन् दृप्तचित्तो

लक्ष्मीजाने तव पदयुगं विस्मरन् मास्म भूवम् ॥ १४ ॥

धर्माचारं दिनमनुपरित्यज्य विध्वस्तलज्जः

पापान्यापादयितुमुदितौद्धृत्यमुद्योगशाली ।

अर्थापत्यप्रियसुतकलत्रादिसक्ताशयोऽहं

गर्हाभ्यर्तः सदसि विदुषां मा भवेयं मुरारे ॥ १५ ॥

आशापाशैर्निगलितमहन्ताग्रहत्राडकृत

स्वस्थावस्थापरिचयमनुष्ठाननिष्ठाविहीनम् ।

दृप्तं चित्तं मम कुरु तमोधाम काम्बितमं

मा मा मग्नं नरकमथन स्त्रीविषाब्धौ दयाब्धे ॥ १६ ॥

त्यक्त्वा धैर्यं व्यपगतपरीपाकमुख्यैर्विपाकं

मुक्त्वा छित्वा सपदि य कृपां वाक्पटुत्वं य कृत्वा ।

कोधोद्धृतं भवति यदि मे ध्वस्ततत्त्वप्रबोधं

चित्तं यङ्कायुध तव पदस्थासु कर्तव्यमेव ॥ १७ ॥

देहे मांसक्षत जभरिते रुपवत्ताभिमानात्

कञ्चित् कालं वपुषि मिलितो यौवनस्योदयाख्य ।

शैश्वर्यादध्यहल सलसा नश्वरराद्विश्वभूर्ते

चित्तं मत्तं प्रयलति यदि त्वामृते का गतिर्मे ॥ १८ ॥

विधावत्त्वं द्रविणगुरुता पुत्रमित्रादिसौष्यं

कस्यापि स्याद्यदि सवयसः प्रायशो जायमानः ।

अन्तः सन्तापकृद्विरतं मत्सरो दुःसहात्मा

मा मा नाथ प्रसभमभवं प्रश्न यस्यापनेता ॥ १९ ॥

यस्मिन् कस्मिन्नपि लघुतरे कार्यवस्तुन्यवस्थां

कालं देशं पुनरगाणयन् द्रव्यजातं त्यजामि ।

यस्मात्क्षोभात् समुचितमपास्यामि धर्मं य तस्मात्

येतो उम्भाद्विरमतु ममेत्यद्य याये हरे त्वाम् ॥ २० ॥

कञ्चिद् दृष्ट्वा सपदि विपदे भर्त्सये तत्समक्षं

वेगाद्वावामि य पथि जले निष्पताभ्युत्पतामि ।
 किञ्चालेतोर्मुडुरपि उसाभ्युख्यैर्यत्प्रभावात्
 धर्षः सोऽयं न भवतु मम त्वत्प्रसादान्मुकुन्द ॥ २१ ॥
 मातुर्वाक्यं पितुरपि निराकृत्य नित्यं गुरुरा-
 माज्ञामुल्लङ्घय य गुरुतरान्नातिभिर्ब्यन्महदृभयः ।
 अब्यस्यन्नच्यविनयमहो स्त्रैश्च अेव प्रवृत्तो
 नाम त्वामप्यपरिगणयन् मा दिनान्येष नैषम् ॥ २२ ॥
 भद्रोत्साहः प्रतिमुदुरसत्कर्मणो धर्मदारान्
 दूरात्यज्ज्वा रडसि परदारैः समं रन्तुकामः ।
 निन्धाकारोऽप्यतिजडमतिः सुन्दरम्मन्य अेव
 स्वेच्छाकारी मदनविवशो मा भवं देवदेव ॥ २३ ॥
 वामां वामां कुटिलहृदयां काममात्मन्यकामा-
 मागृह्णानः प्राणयथपलः कामतमान्तरात्मा ।
 तत्तादृग्भिः कपट्यरितैर्व्यज्यमानस्तयाहं
 योषिन्दीडाकपिरिति विभो मापडास्येय सद्भिः ॥ २४ ॥
 स्त्रीभ्यो दत्त्वा सकलमथिरात् स्वापतेयं स्वकीयं
 दारिद्रैकः स्वयमनुद्दिनं जाज्यवान् पीड्यमानः ।
 अन्यायेन द्रुतमथ परद्रव्यमायाजिडीर्षु-
 र्मेव श्रीवल्लभ दुरितमित्यार्जितं प्राण्यकीर्ते ॥ २५ ॥
 मोडेनोपप्लुतमतिरतिक्रम्य तारुण्यमुद्रां
 पापं कुर्वन् विषमविषयाकृष्टचित्तः प्रमत्तः ।
 आधिव्याधिप्रभृतिभिरपि प्रत्यहं बाध्यमानः
 कर्णाभ्यार्णांकलितवलितः त्वां विभो भावयानि ॥ २६ ॥
 क्षुत्प्रक्षीणं निजमवाधीर्बिभ्रदेकः कुसुम्भं
 नैष्णैः चान्यात्तमनभिलषन् मित्रवर्गादविन्दन् । (नैष्णैः चान्यात्)
 कर्माधीने वपुषि जरसा जर्जरे लज्जमानः
 सत्सर्गो भवति भगवन् भक्तचित्तो भवानि ॥ २७ ॥
 अस्वातन्त्र्यात् परमनिपुणः क्लेशवेशासङ्घिष्णुः
 पुत्रैर्दारैः सततरुदितैः सेर्षामाभाष्यमाणः ।
 शय्यापर्याकुलमधिशयारोहमुद्धृतलक्ष्मा

यावद्दूये मुरमथन ते नाम तावत् स्मराणि ॥ २८ ॥

कासश्चासप्रसरविधुरेऽशुर्जातापूर्वागात्रे

नेत्रश्रोत्रप्रभृतिकरागामशक्त्या वियुक्ते ।

अस्पष्टाभिर्वदति विद्वृतं वाग्विरुद्धभूतपश्चा-

त्तापे जाते मयि सकरुणं वीक्ष्यतां ताक्ष्यंकेतो ॥ २९ ॥

अन्येनोत्थापितमकृपया शायितं श्रुर्जातल्पे

ललाजालं वदनकुडराद्भ्रष्टदन्ताद्भ्रमन्तम् ।

कष्टं दष्टं वपुषि मशकैर्मत्सुषैर्मिक्षिकाभि-

र्मुड्यन्तं मामजित कृपया पाछि पाडीति पाछि ॥ ३० ॥

क्षुक्षामत्वादृभृशतरमडो दुर्बलैः पुत्रदारैः

कष्टावस्थामडमुपगतोऽनास्थया रक्ष्यमाणः ।

शून्यागारेऽप्युपगतसुदृढ्बुमिमावेष्टमानो

दुःप्पायिष्ये यदि अत जरन्माधव त्वं प्रसीद ॥ ३१ ॥

दुष्कर्माणि प्रबलतमसा जन्मनोपार्जितानि

स्मारं स्मारं निरथपतनं शश्वदुत्प्रेक्षमाणः ।

मृत्योर्बिभ्यन्नपि जरठतां निःसडो मर्तुमिच्छुः

त्वन्नामोच्यारणमगणयन्नेव मानाथभूवम् ॥ ३२ ॥

शय्याप्रान्ते सततमविदन्नेव मोमूत्र्यमाणो

मुक्त्वा भुक्त्वा अडुमलमनिर्वृत्तशौचः शयानः ।

श्वासायासव्यसनपरिपूर्णातिरासन्नमृत्युः

त्रातव्योऽहं तव विपवदस्थां गतः शार्द्धपाणो ॥ ३३ ॥

अत्यासन्ना अडुमृतिरमुष्येति शर्णवन् जनानां

वाचं धो रैर्धुरुधुरुवैः उल्लिष्टकण्ठः कङ्केन ।

क्षुभ्यत्प्राणः श्वसितरभसोद्धूतमर्मास्थिअन्धः

सोऽहं विषणो जय जय मुकुन्देति वार्णी अवाणि ॥ ३४ ॥

जञ्जावाते यलति तिमिरे वर्धमाने कठोरे

मेघेऽप्युच्यैः स्तनति सडसा कान्तिशीडे जनौघे ।

धावाभूम्योर्विततवपुषः प्रेतराजस्य दूतान्

पश्यन्तं मां परमकृपण रक्ष पडुेरुडाक्ष ॥ ३५ ॥

वृत्ताकारप्रयत्नयनो ध्वान्तरौद्रानवानि
 व्याधीर्णानि लुक्कुटिविकटान्युग्रदंष्ट्रौढ्मटानि ।
 दृष्ट्वा दृष्ट्वा यमभटमुभान्याशु सन्नस्थतो मे
 नाथ त्राता भव मृतिदशासङ्कटे पङ्कजाक्ष ॥ ३६ ॥

यङ्कश्चासन्नमितवपुषं मूत्रमायुत्सृजन्तं
 नेत्रोन्मेषं विदधतमकाण्डे य हेनायमानम् ।
 आलोक्ष्यालोक्य य यमभटानन्तरा वेपमानं
 प्राणपायव्यसनसमये रक्ष मां यङ्कपाणे ॥ ३७ ॥

क्षुद्ध्रे सद्यस्तमकसङ्घिते अलमवृत्तावसाने
 श्वासोच्छिन्ने मडति य यलत्यूर्ध्वमूर्धाभिधाने ।
 देहाद् देहि मम विघटते यावदासाद्य तावत्
 साक्षाद्भूयास्त्वमिति भगवन् प्रार्थये तीर्थपाद ॥ ३८ ॥

मर्मस्थानां प्रकृतिकठिने लोठतामस्थिकूटे
 स्वस्थानेभ्यः कृतदृढतराघातमुद्धाटितानाम् ।
 मत्प्राणानां विदधति यदा यातनादेहयोगं
 मृत्योर्दूताः शिव शिव तदा पाहि मां पद्मनाभ ॥ ३९ ॥

दुङ्कुर्वद्भिः श्रवणपरुषं मुद्गरैस्ताड्यमानः
 पाशैः पश्चात्कृतभुजयुगं गाढमाभ्यङ्गात्रः ।
 तुष्टैः कुष्टैः पितृपतिभटैः कण्टकैरीर्यमानः
 त्रातव्योऽस्मि प्रचुरकरुणावास ते वासुदेव ॥ ४० ॥

छायाडीने विषमितपथे वीततोयप्रसङ्गे
 सन्तमाभिर्भृशमत एतो वालुकाभिश्च पूर्णैः ।
 यावन्नीये विगतकरुणैः श्राद्धदेवस्य दूतैः
 तावद्भक्ताभयद भगवन्नृत्तमश्लोक पाहि ॥ ४१ ॥

दुर्मर्गाया मरुमयभुवो योजनानां सडसं
 वेगान्नीतः प्रडरणवरैः किङ्करैरकुशेन ।
 आङ्गां श्रोतुं तदनु पुरतो दर्शितो दण्डपाणेः
 सन्नस्तोऽहं मनसि दयनीयोऽस्मि लक्ष्मीपते ते ॥ ४२ ॥

आलूयात्रे स्वयमथ यमो लेभङ्कं चित्रगुप्तं
 पापान्याकण्ठ्यं य मम तदा हन्त तेनोदितानि ।

यावत्पापी चिरतरमयं दण्ड्यतामित्यकाण्डे
रोषादाज्ञापयति य जगन्नाथ रक्ष्योऽस्मि तावत् ॥ ४३ ॥

तामिस्राण्ये मडति नरके शैरवेऽप्यन्धकूपे
पूयस्रोतस्यसकृदसिपत्राटवीनामधेये ।
लालामक्ष्येऽप्यथ बहुविधे कष्टमन्यत्र यावत्
पात्ये तावत् परमपुरुष त्वं प्रसीद प्रसीद ॥ ४४ ॥

घंष्टापूर्तिप्रभृतिस्तुङ्गतापादनात् स्वर्गसौभ्यं
कञ्चित्कालं पुनरनुभविष्यामि यद्यभ्युदारम् ।
न श्रद्धेयं न य भलु तथाप्येतदस्यावसाने
यज्जन्म स्यात् पुनरिति विभो मुक्तिकामो भवानि ॥ ४५ ॥

गन्धर्वा ये तुरगवदना ये य विद्याधरा ये-
सिद्धाः साध्या अपि बहुविधा ये य ये वा रणाश्च । (यारणाश्च)
ये केऽप्यन्ये द्विशि द्विशि नभोवर्त्मना सञ्चरन्ते
तेषां स्थाने न छि मम रतिर्नाथ नित्यतरत्वात् ॥ ४६ ॥

घन्द्रो वह्निः पितृपतिरथो यातुधानः प्रधान-
स्तोयानां य प्रभुरथ मरुत् किन्नरेशो मडेशः ।
इत्यष्टौ ये द्विवमधिवसन्त्येकशो लोकपाला-
स्तेभ्यो मे न स्पृहयति लृषीकेश मोक्षेच्छुरात्मा ॥ ४७ ॥

पूर्वोः पुण्यैरथ य दुरितैर्भूरिभिः सौभ्यदुःखा-
न्येकैकस्मादनुभवति यज्जिह्वनामायमात्मा ।
तस्माद्विच्छाम्युपशमविधानेन नैष्ठर्भ्यसिद्धिः
यस्मात् सिध्येत् परमममृतं देव कैवल्यनाथ ॥ ४८ ॥

अष्टाङ्गस्य स्वयमिह समारभ्य योगस्य योग्या-
सत्यस्याथ प्रकटितकृलान्याशु कर्माण्यमूनि । (न्यभ्यस्याथ)
मोक्षप्राप्त्यै स्पृहयति मनो विस्मृताशेषसङ्ग-
स्त्वत्पादलज्जस्मृतिमनुभवाम्येव लक्ष्मीनिवास ॥ ४९ ॥

त्वत्कं ध्यायन् मनसि सकलं निष्कलं य स्वशुभं
सर्वात्मत्वं त्वयि य कलयन् पूर्वाभक्तिप्रपञ्चः ।
नामान्युभ्यार्यं य बहुविधान्यस्य चिन्ताविहीनः-
कैवल्यार्थी तव परमलं देव दासो भवामि ॥ ५० ॥

॥ एति भक्तिसंवर्धनशतके पूर्वभागः सम्पूर्णः ॥

उत्तरभागः

जातः सत्यप्रतनुनृपतेरञ्जलौ वर्धमानः (नरपते)

उल्याम्भोधौ विततसलिले क्लृप्तकेलीप्रथारः ।

तस्मै राज्ञे छितमुपदिशन् वेदमप्याददानो

मायामत्स्यस्त्वमिड मनसि स्मर्यसे विश्वनाथ ॥ ५१ ॥

पीयूषार्थं द्विविषदसुरैर-भुधौ मध्यमाने

मन्थाद्रौ य क्षुभितसलिलं याति पातालमूलम् ।

आद्यायैनं विपुलिमभृता कपर्णेणोद्धरन्तं

चित्तेन त्वामजितकुडनाकच्छपं चिन्तयामि ॥ ५२ ॥

पारावारे प्रलयवितते यञ्चदूर्मिप्रपञ्चे

मग्नां पृथ्वीमनिभृतभृतौद्धृत्यमुद्धर्तुकामः ।

मङ्कूर्मग्नः कुटिलशिष्या दंष्ट्रया तां दधानः

कीडाकोडः कमलनयन त्वं मया चिन्त्यसेऽन्तः ॥ ५३ ॥

प्रह्लादस्य स्वपदयुगलीदत्तचित्तस्य उत्थै

सन्नद्धस्य त्रिभुवनरिपोर्द्वैत्यभर्तुर्निहन्ता ।

धोराकारः प्रभरनभरो भीषणभ्रूकुटीक-

स्त्रैलोक्याधीश्वर मनसि मे वर्तसे त्वं नृसिंह ॥ ५४ ॥

विश्वाधीशे प्रभवति बलौ माणवीभूय भूयः

पृथ्वीमग्नीन्धनविधिदृत्तये यायमानो जिघृक्षुः ।

आशु कामन् भुवनमण्डलं धातुनिर्णिकृत्पादः

त्वं देवेन्द्रावरज मनसा वामनो भावितोऽसि ॥ ५५ ॥

जातो मध्येधरणि जमदग्नेः सुतो रेणुकाया-

मन्तेवासी त्रिपुरमथितुः कार्तवीर्यस्य जेता ।

पाणौ भिन्नत्परशुमधिसङ्ग्राममासन्नविशान्

वारान् क्षेमा दुरवनिभुजो देव राम स्मृतोऽसि ॥ ५६ ॥

जातो वंशे सवितुरृषिणा सङ्गतो जानकीशः

स्वेरं गच्छन् वनमथ वियुक्ताप्रियो ध्वस्तवाली ।
 उत्तीर्णाग्निः कपिकुलबलो रावाणस्यापि उन्ता
 सीतायुक्तः पुरमधिवसन् देव राम स्मृतोऽसि ॥ ५७ ॥
 श्वेताकारो ललमुसलवान् नीलवस्त्रन्धधानः
 कर्षन् मत्तस्तपनतनयाभात्तपीताङ्गरागः ।
 नानाद्वैत्यप्रमथनपटुर्नागराजवतारो
 भूमेर्भारं गुरुमपडरन् देव राम स्मृतोऽसि ॥ ५८ ॥
 जातो वंशे तुङ्गिनमडसो गोकुले क्लृप्तवासः
 कंसध्वंसी परिश्रयमथ स्त्रीगणानां वितन्वन् ।
 यैधारातिः समरसमये सारथिः पाण्डुसूनोः
 धात्रीभारक्षपणनिपुणो देव कृष्ण स्मृतोऽसि ॥ ५९ ॥
 अन्तं सङ्गच्छति कलियुगे वर्णसङ्घीर्णभावे-
 भाविन्यत्युलटतरमधर्मं य वर्तिष्यमाणो ।
 अश्वाङ्गुः करतलयलन्मण्डलाग्रः भलौघान्
 भर्त्स्यन् कल्किर्त्रिभुवनपते घोररुपः स्मृतोऽसि ॥ ६० ॥
 शैले कूटत्रयवति पयःसिन्धुना वेष्टयमाने
 पुष्पोधानोदरकमलिनीं गाढमाने गजेन्द्रे ।
 ग्राह्यस्ते स्तुवति तदनुग्राहकस्त्वं ध्यालु-
 स्ताक्ष्यार्कः कमलनयन स्मर्यसे यङ्गधारी ॥ ६१ ॥
 देवैर्देवैरपि विमथितादुत्थितः क्षीरसिन्धोः
 श्वेतोष्णीषी वलभिदुपलश्यामलः क्षेमकारः ।
 भिन्नश्चक्रं दूरमथ सुधापूर्णाकुम्भं जलकुं
 दोर्भिर्धन्वन्तरिशिङ्गं भिषग्भाव्यसे त्वं मुरारे ॥ ६२ ॥
 श्रीकण्ठाय प्रकटिततरौत्कण्ठयमाङ्गीमध्ये
 प्रकीडन्ती धुततनुलतासौष्ठवातिष्ठमाना ।
 सभ्रूभङ्गस्मितसड्यरापाङ्गलीलभिरामा
 द्वैत्यारे त्वं कपटतरुणी भाव्यसे दिव्यभेषा ॥ ६३ ॥
 नैष्ठर्भ्याविष्कराणिपुणः कर्ममापत्यभूतः
 स्वच्छन्दात्मा कपिलरुचिभिः शोभमानो जटाभिः ।
 तत्त्वज्ञानं परभुपदिशन् देवलूत्यै स्वमात्रे

गोविन्द त्वं मनसि कपिलो वासुदेवः स्मृतोऽसि ॥ ६४ ॥

दृष्टाद्धेनान्मुनिजनमलाशापतः प्रामनाशात्

जातश्चापाटनिविदलितक्षमाधरायां धरायाम् ।

मेरौ दोग्धर्यमितधनधान्यादि विस्तारयन्तं

ध्यायामि त्वां पृथुमतिपृथुप्राभवं विश्वनाथ ॥ ६५ ॥

भर्गो भक्तत्रितयमपथे वर्तमानं पुराणं

वायोर्युक्त्या परिणतमडद् द्वेषमापादायन्तम् ।

धर्मस्थित्यै प्रथितयरितं बुध्दसंज्ञं मुनीन्द्रं

मायादेवीसुतमधि उरे मायिननं भावये त्वाम् ॥ ६६ ॥

दाक्षायण्यां प्रथितयशसौ धर्मदेवस्य पुत्रौ

सञ्जातौ द्वौ मखितनरनारायणार्थं दधानौ ।

प्रावेयाद्रेस्तटभुवि बहर्थाश्रमे संवसन्तौ

रक्षाहेतुं जगति भगवन् भावयामि त्वदंशम् ॥ ६७ ॥

सौन्दर्यश्रीललितवपुषं क्लृप्तसंन्यासावेधं

दिव्यं दिग्वाससमत एतः स्त्रीसलायं यरन्तम् ।

अध्यात्मज्ञैर्मुनिभिरभितः स्तूयमानं मुनीन्द्रं

दत्तात्रेयं मनसि भगवन् भावयामि त्वदंशम् ॥ ६८ ॥

रेवास्रोतोविडरणापरं प्रस्फुरदोःसलस्रं

धानीरक्षापरमपरिभेयात्मवीर्यानुभावम् ।

दत्तात्रेयादुपगतवरं कार्तवीर्यार्जुनं त्वां

कीर्तिस्तोमाज्जनितभुवनं भावये श्रीनिवासम् ॥ ६९ ॥

पाराशर्या परिणततनुर्भाजशक्त्या श्रुतीनां

व्यासं कुर्वन् बहुविधपुराणोत्तिलासप्रणोता ।

वेदान्तार्थप्रकाशस्तुतिमुपनयन् पूर्वाशिष्यप्रशिष्यः

कृष्णद्वैपायनमुनिवरः स्मर्यसे त्वं मुकुन्द (?) ॥ ७० ॥

वेलाघातप्रयलितमलावीशिखलप्रसर्प-

त्वेनावर्तं धवलसलिलोद्भ्रान्तयादःकदम्बम् ।

नानारत्नद्युतितरलितागाधगर्भप्रदंशं

दुग्धाभोधिं मनसि भगवन् भावये त्वन्निवासम् ॥ ७१ ॥

पुष्यत्सुदुमसुरलताशृम्भितामोदभारं
 नानापक्षिप्रवरललिताबन्धनादप्रपञ्चम् ।
 भृङ्गश्रेणीरवमुपरितं मन्दवाताभिरामं
 श्वेतद्वीपं तव पदमिमं देव सम्भावयामि ॥ ७२ ॥

उद्यानोद्यत्सुमनिकरं गोपुराबद्धसालं
 रथ्याशङ्गाटकविलसितं केतनोद्यत्पताकम् ।
 प्रासादाग्रस्फुरितवल्लभाभागमुत्तङ्गसौधं
 वासस्थानं मनसि कलये पद्मनाभ त्वदीयम् ॥ ७३ ॥

आशापालान् सञ्चितदयितान् सप्रियान् देवयोनीन्
 देवब्रह्मक्षितिपतिमुनीन् भक्तिभारैर्विनम्रान् ।
 त्वत्पादाब्जप्रणमनपरान् भक्तिभारावनम्रान्
 पर्यन्तस्थान् परमपुरुष त्वन्मयान्भावयामि ॥ ७४ ॥

तत्त्वज्ञानप्रवणालुङ्घयान् भूयशोऽव्यस्तयोगान्
 ज्योतिर्जालप्रसरतरलान्नित्र्यकौमारयुक्तान् ।
 ब्रह्माण्डान्तभ्रमणान्पुणानुज्ज्वलत्त्वत्पदाब्ज-
 प्रामान् पद्मारमण सनकाद्यान् मुनीन् भावयामि ॥ ७५ ॥

भूषावेषाद्यधिकसुभगान् द्यौश्चतुष्काभिरामान्
 मेघश्यामान् कपिशवसनान् कृालबद्धार्धपुण्ड्रान् ।
 दीर्घपाङ्गान् प्रलसितमुग्धान् भक्तलोकैकबन्धो
 नाथ त्वत्पार्श्ववृषवरान्नन्दमुग्धान् स्मरामि ॥ ७६ ॥

भक्तिप्रह्वं मुकुलितदृशं प्राञ्जलिं प्रान्तसंस्थं
 नामान्युच्यैःस्वरमुपरिताभ्याशमुच्यारयन्तम् ।
 आह्लादादौ मनसि विकसत्त्वत्स्वरुपप्रकाशं
 प्रह्लादाभ्यं नविननयन त्वत्प्रियं चिन्तयामि ॥ ७७ ॥

सङ्गायन्तौ गमकगतिमन्मूर्छनाग्रामभिन्न-
 श्रुत्यारुढस्वरपरिशमद्रागलुब्धं विपञ्चयथा ।
 नानावन्दिप्रवरसञ्चितौ गायकौ तावकीनौ
 साक्षादीक्षे मनसि भगवन्नारदं तुम्भुरुं य ॥ ७८ ॥

किञ्चिद्विभ्रंसितकयभराः पूर्णसर्वाङ्गभङ्गी-
 र्नेपथ्यश्रीमधुरिमजुषो मञ्जुशिञ्जानभूषाः ।

पार्श्वे स्थित्वा ललितललित्ना यामरं चारयन्तीः
 पश्याम्यन्तर्दितिसुतरिपो यामरग्राहिलीस्ते ॥ ७९ ॥
 अब्याशस्थं भुजगपटवीभूषितोद्दीप्तगात्रं
 पक्षक्षेपक्षुभितभुवनं चाडतुण्डप्रकाण्डम् ।
 आपिङ्गाक्षं कनककपिशजयोतिषं वाहनं ते
 ताक्ष्यं वीक्षे मनसि करबद्धाञ्जलिं कञ्जनाम् ॥ ८० ॥
 शूलूर्ध्वन्तं कृष्णशशतीविरुद्रद्रवजालं
 दंष्ट्राकोटिद्वितयविलसस्यण्डतुण्डान्तरालम् ।
 श्वेताकारं तरलपवनाहारतो वर्धमानं
 पर्यङ्कस्थं मनसि कमलाकान्त पश्याम्यन्तम् ॥ ८१ ॥
 ज्योतिर्जलज्वलितवपुषः प्राञ्जलीन् प्राजयविधान्
 उच्चैरभ्युच्चरितजयशब्दस्वनाध्मापिताशान् ।
 मूर्तान् दैत्यप्रमथनपरानायुधौघान् प्रभाते
 चित्ताभोगः प्रकटयति मे शङ्खचक्रप्रधानान् ॥ ८२ ॥
 पीतश्यामप्रभतनुवते रक्तापीताङ्गराग-
 क्षौमाभोगे मकुटकटकाद्युज्ज्वलन् भूशिताढ्ये ।
 सौन्दर्योद्यत्तरुणिमदिलासाञ्चिते पार्श्वसंस्थे
 सङ्गच्छते हृदि मम हरे त्वत्प्रिये श्रीधरण्यौ ॥ ८३ ॥
 रत्नभ्राजत्कनकमकुटं कुञ्चितानीलकेशं
 वेल्लत्सान्द्रालकमलिकसम्भासमानोर्ध्वपुण्ड्रम् ।
 भ्रूविक्षेपाञ्चितमभिनवाभोजपत्रायताक्षं
 साक्षादीक्षे मनसि मधुविध्वंसन त्वत्स्वरूपम् ॥ ८४ ॥
 कर्णाभ्युद्यन्मकरविलसत्तुण्डलं तुङ्गनासं
 दन्तजयोत्सामधुरमधरजयोतिषा शोभमानम् ।
 गाण्डाभोगोडुमरसुषमं कौस्तुभोल्लासिकण्ठं
 साक्षादीक्षे मनसि मधुविध्वंसन त्वत्स्वरूपम् ॥ ८५ ॥
 डाराभ्यन्तस्फुरिततुलसीदामवन्यस्रगाढ्यं
 श्रीवत्साङ्गुप्रथिनघुसृणामोदिवक्षोविभागम् ।
 दीप्तस्वर्णाङ्गदवलयकेयूरवदोश्चतुष्कं
 साक्षादीक्षे मनसि मधुविध्वंसन त्वत्स्वरूपम् ॥ ८६ ॥

उद्यद्गोमावलिवलियुतं प्रस्फुरदुन्दुबन्धं

लोडेशाढ्यासितविकथपन्नोल्लसन्नाभिरन्ध्रम् ।

काञ्चीदामाञ्चितकटितटं पीतकौशेयवस्त्रं

साक्षादीक्षे मनसि मधुविध्वंसन त्वत्स्वरूपम् ॥ ८ ॥

आपीनोरुद्धितयमतुलाकारजानुप्रदेशं

भ्राजज्जङ्घायुगलसुषुमाभोगमागूढगुल्फम् ।

कुर्मकारप्रपदमधिकाताभ्रपादारविन्दं

साक्षादीक्षे मनसि मधुविध्वंसन त्वत्स्वरूपम् ॥ ८८ ॥

कालाम्भोदाज्जननवकलायप्रसूनाभिरामं

श्यामज्योतिष्पटलपरिवेषाञ्चितं यारुवेषम् ।

सर्वाङ्गीर्णप्रकटनङ्गलावन्यपूर्णाप्रकाशं (ङ्गलावन्य)

साक्षादीक्षे मनसि मधुविध्वंसन त्वत्स्वरूपम् ॥ ८९ ॥

उद्यन्मन्दस्मितमधुरिमोद्दुभासिवङ्गत्रारविन्दं

कारुण्याम्भःप्रसरलडरीपूर्णेनत्रारविन्दम् ।

योगीन्द्रान्तःकराणमधुविट्सेव्यपादारविन्दं

साक्षादीक्षे मनसि मधुविध्वंसन त्वत्स्वरूपम् ॥ ९० ॥

पातालाङ्घ्रिं धरणिवलयं श्रोणिभागं विडाय

मध्योद्देशं सुरपुरभुषं ब्रह्मलोकोत्तमाङ्गम् ।

भास्वयन्द्रेक्षाणामनिलनिश्चासमम्भोधिवीर्यं

ध्यायाम्यन्तस्त्रिभुवनपते पूरुषं त्वां विराजम् ॥ ९१ ॥

भूतात्मानं भुवनविततं भूतिसर्वस्वभाञ्ज

भुक्तेर्भुक्तेरपि य विषयं भूरिकारुण्यपूर्णांम् ।

भूतग्रामप्रभवविभवं भूर्भुवःस्वर्निधानम् ।

भूयो भूयो मनसि भगवन् भावयेयं भवन्तम् ॥ ९२ ॥

मायातीतं मननविषयं मौनभाञ्जो मुनीनां

कालात्मानं कलिमलभुषं कारणं कारणानाम् ।

दुर्विक्षेयं निगमवयसा मुष्यावाङ्मथार्थसारे

तेजोऽपं त्रिभुवनपते येतसा त्वां स्मरामि ॥ ९३ ॥

आत्मारामं विपुलममलं वाक्प्रपञ्चातिवृत्तं

द्वन्द्वतीतैर्विषयविमुषैर्योगिभिश्चिन्त्यमानम् ।
 आविर्भूतस्वरसपरमानन्दनिष्पन्नसान्द्रं
 विश्वोत्पत्तिस्थितिलयकरं त्वां मुरारे स्मरामि ॥ ८४ ॥
 मुक्तिस्थानं मुनिजनमनोमन्दिरं मूर्तिडीनं
 नानाकारं निरुपममसङ्ख्यातवीर्यानुभावम् ।
 निर्व्यापारं विविधविभवं निर्मलं निर्विकल्पं
 विश्वाकारं परमपुरुष त्वामलं भावयामि ॥ ८५ ॥
 स्थूलं सूक्ष्मं गुरुलघुसमुत्तुङ्गमुच्चैर्गभीरं
 दीपं शान्तं तरलमयलव्यक्तमव्यक्तरूपम् ।
 सर्वाध्यक्षं सकलकरुणागोचरं लूतमायं
 मायाडीनं मनसि कलये देव रूपं त्वदीयम् ॥ ८६ ॥
 सत्तामात्रं विकृतिरहितं व्याप्तमाधन्तशून्यं
 संविद्रूपं गुणगणानिकाविक्रमाह्लादपूर्णम् ।
 शुद्धं बुद्धं विघटिततमोबन्धमात्मप्रकाशं
 प्रत्यगभूतं तव मुरशिपो रूपमन्तःस्मरामि ॥ ८७ ॥
 सर्वस्माद्युपरि विलसत्सर्वभूतात्मभूतं
 सर्वाकारप्रकटनपरं सर्वतेजोनिधानम् ।
 सर्वापायक्षपणनिपुणं सर्वलोकप्रधानं
 त्वद्रूपं मे लसतु लुट्याम्भोरुडे देवदेव ॥ ८८ ॥
 निर्वाणार्थं निभिलजगतामाश्रयं द्रुविभाव्यं
 भव्यं दिव्यं भवजलनिधेः पारमुच्चैर्यन्तम् ।
 सस्थितसौख्यात्मकमुपनिषन्मुष्यवाक्यप्रपञ्च-
 व्याख्यायोग्यं परमपुरुष त्वत्स्वरूपं स्मरामि ॥ ८९ ॥
 सत्यं ज्ञानं मुदुरपि मलायोगिभिश्चिन्त्यमानं
 पूर्णानन्दामृतलडरिकाजालमान्यं तुरीयम् ।
 ओङ्कारार्थं परमममृतं त्वन्निषेधावशेषं
 ब्रह्माद्वैतं परमपुरुष स्वात्मबोधं स्मरामि ॥ ९० ॥
 स्तोत्रं विष्णोरिति मृदुपदैः सुप्रबन्धैः शतेन
 श्लोकैरेभिर्विरचितमिदं भक्तिसंवर्धनाभ्यम् ।
 भक्त्या युक्तः पठति भलु यः प्रातरुत्थाय नित्यं

प्राणापाये प्रजति छि उरेर्धाम निर्वाणनाम ॥ १०१ ॥

छंदं स्तोत्रं पठेन्नित्यं यो नरः प्रातरुत्थितः ।

भक्तिसंवर्धनं नाम स याति परमं पदम् ॥ १०२ ॥

भक्तिसंवर्धनं नाम श्लोकानां शतकं मया ।

ब्रह्मदत्ताभिधानेन स्तोत्रं विष्णोर्विनिर्मितम् ॥ १०३ ॥

॥ इति श्रीभक्तिसंवर्धनशतके उत्तरभागः सम्पूर्णः ॥

इति भक्तिसंवर्धनशतकं सम्पूर्णम् ।

Proofread by Saritha Sangameswaran

——
Shri Bhaktisamvardhana Shatakam

pdf was typeset on January 7, 2022

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

